

Covid-19 eq sêng luî dangmyi je myî é dangmyi pé

**1. Covid-19 makop magá
chi eq sêng é dangmyi pé**

Covid-19 eq séng luí dangmyi je myí é dangmyi pé

Covid-19 makop magá chi eq séng é dangmyi pé

1. Covid-19 makop magá chi htau râ nghut jáng hkâsû é hkyô pé lé jep gôn wú râ dut lhê lhú?

Hkâsû é makop magá chi lé htau byi râ hkyô lé hí sé râ dut lhê. Mingkan Wángzán Chyungwap (WHO) mai masat masá kut tô é makop magá chi pé lé za htau âng é nghut lhê. Háu pé gi,

- (1) Briting eq Gala mau mai saí htoq é covishield
- (2) Briting mai saí htoq é AstraZeneca
- (3) American mau mai saí htoq é Pfizer, Moderna, Janssen
- (4) Miwa mau mai saí htoq é Sinopharm (Beijing Institute of Biological Products Co-Ltd), CoronaVac (Sinvac ga byù myo myo sê é) pé nghut lhê.

Sinopharm (BIBP) eq Sinovac chi pé lé Mingkan Wángzán Chyungwap mai ra ahk-yak htoq lo é u má chûng râ ahkâng lé 2021 zàn, May eq June lhóhkyap pé má lhoq htoq tô ri. **Miwâ mau mai saí htoq é Sinopharm (Wuhan Insitite of Biological products Co, Ltd) eq Gala mau mai saí htoq é Covaxin makop magá chi pé lé gi, Mingkan Wángzán Chyungwap mai jep gôn wú mù, masat masá kut tô é hkyô a joq shí é nghut lhê.**

Hau htoq agó, makop magá chî é atsam wó lùm gíng é hkyô joq a joq lé le, rago hk-yak tô tô é hkyô joq a joq lé le, chi htau râ matú rago hen lajâng tô é hkyô joq a joq lé le, chi htau byi râ bâng é kung kyâng é hkyô joq a joq pé lé ahkyak to mù, jep gôn wú râ dut lhê.

2. Covid-19 makop magá chi ban htaû é htâng hkâ-í atsáng kô wó makop magá lhê lhú?

Mingkan Wángzáng Chyungwap (WHO) mai masat masá kut tô é covid makop magá chi pé é wó makop magá atsam gi,

	Covid-19 makop magá chi pé	Covid-19 kúmlhá hkâm zô nyi é hkyô lé wó makop magá é atsam	Gyai song covid ana lé wó makop magá é atsam
1.	Pfizer by BioNtech Comirnaty	91.3 %	95.3 %
2.	AstraZeneca-University of Oxford by SK Bio	76 %	85 %
3.	Covishield by SII	66.7 %	92 %

	Covid-19 makop magá chi pé	Covid-19 kúmlhá hkâm zô nyi é hkyô lé wó makop magá é atsam	Gyai song covid ana lé wó makop magá é atsam
4.	Janssen by Johnson & Johnson	72 %	86 %
5.	Moderna	>90 %	>95 %
6.	Sinopharm by Beijing Bio-Institute of Biological Products Co Ltd	79 %	sok sagôn hkyô a joq shi
7.	CoronaVac (Sinovac) by Sinovac Biotech Ltd.	51 %	100 %

* Makop magá chi pé mai gyai sông é Covid-19 ana dut é hkyô lé tsóm ra yhang wó makop magá é nghut kôlhang, ana a wó dap myín lo shoq a wó makop é yanmai makop magá chi ban htaû to kôle, Covid-19 ana makop magá hkyô shit hkyô pé nghut é nhô nhut nghop tap é, sabya eq wui chûng mù, setkân 20 myáng lòq chi râ hkyô, byù tsiing byù hpúng koi gám râ hkyô pé lé xoq luí châng e nyi râ dut lhê.

3. Covid-19 makop magá chi lé hkâsû é byu pé má htau âng lhê lhú?

Covid-19 makop magá chi lé asak (18) zàn ahtoq mâ é bang lé myo hpyang htau byi é nghut kôle,

- Ana dap é hkyô myo hpyang wó dut é wangzán hkyô eq sêng é mú zui bang
- Covid-19 dut é má ana gyai song bang (asak ko bang, gótû ana bò bang) lé ahkyak to luí, je hí htau byi râ matú kungkâng é hpaqchyî muqnu pé mai hpaqchyî byi tô akô nghut ri.
- Sui doq, sui chui, hkyung tsau tsau, soq chyap chyap bang, sing eq jínllhum ana bò bang, ahkýing myáng myáng byo myín ana bo to kôlhang, ana kúmlhá ahtoq é za zîm to bang (dangké- HIV bò mù, ART chi shuq nyi é bang) má makop magá chi htaû tô le ge lhê.

4. Covid-19 makop magá chi a htau âng é byu pé gi, hkâsû é bang nghut râ lhú?

- Covid-19 ana hkâm zô nyi bang (a nghut jáng) covid-19 ana kúmlhá htoq é su ngam é bang
- Asak 12 zàn a-ô zoshâng pé (Pfizer covid makop magá chi mai lai luí, myit é covid makop magá chi pé lé asak 18 zàn a-ô zoshâng wui lé a ge htaû é nghut lhê.
- Makop magá chi hkaû má bo é dat rajung jung eq a htuk é ana labaû bò bang
- Hí lé gótû makop magá chi pé htaû é hkûn, dat a htuk é hkyô dut wú é bang
- Zogùng wùn ínû pé makop magá chi a htau âng é nghut lhê.

Dat a htuk é ana labaû bò bang gi, makop magá chi a htau shimá chi htau byi râ wangzán hkyô wú gon byi bang eq hí sâng-hi huí lhum mù, byìn hpyé râ dut lhê.

Zo gùng wùn ìnú pé gi, Covid-19 ana dut jáng, ana gyai sông é dông dut htoq sé mù, zogùng eq séng é gótû a ge é hkyô pé hkâm zo sê é yanmai, sâng-hi htau ang bang nghut kôlhang, makop magá chi ra-am má, zogùng wùn bâng é matú wó lùm gíng é gon lajâng tô é hkyô pé a joq shî é nghut luí, zogùng wùn bang lé htau râ má, makop magá chi htaû é akyû bò a bò lé whuí wú luí, kungkâng é wangzán hkyô wú gon lajang byi bang eq byìn hpyé mù htau râ dut lhê.

5. Covid-19 makop magá chi htau jáng wó yù râ é akyû eq dut lò râ manghkáng pé lé sé nau ri.

Wó myang sagôn é dông ga jáng, makop magá chi adàm zú shoq htau jáng a-ô mâ é akyû pé wó yù râ nghut lhê.

- ✓ Covid-19 ana yanmai gyai song a wáng zán dut é hkyô eq shi é hkyô lé wó lhoq yom é hkyô.
- ✓ Covid-19 ana dap é hkyô eq góbang lé ana dap byo myín nhang é hkyô pé lé wó yom byuq nhang é hkyô.
- ✓ Covid-19 gótû amyû kô xân é mai makop magá byí é hkyô.

wum-o atsam bò a bò má cháng mù le, wó makop magá é atsam mai lai luí bau dap é hkyô joq sê lhê. Makop magá chi lé adàm dàm htaû to kôlhang, ana dum wó dut é byù yom lhê. Makop magá chí é wó makop magá atsam lé lai mù, ana dap é hkyô lé (Vaccine breakthrough cases) nghû taí lhê.

Haû mù, makop magá chi adàm byíng shoq htaû tô é htâng mále, yhûmsing gùng lé makop magá râ hkyô pé nghut é nhô nhut nghop tap é hkyô, lòq lé anum akyo chi râ hkyô, 6 pé gang luí nyi râ hkyô, byù zupzîng é hkyô pé lé koi râ hkyô xoq mù châng e nyi râ matú râ lhê.

Dut lò sê é manghkáng: dông ga jáng, makop magá chi ban htau eq gùng nyé lo é, myûng pa lo é, gùngdu hkyí lòq pyúng pyúng gâ lo é, chi htau hkô no é, chi htau hkô ne lo é, wâm lo é hkyô pé lé hkâm zo sê lhê. Myo hpyang gi, gyai a sông é za 2 nyí lai jáng hkyâm sâ lo é lé byu myang ri.

6. Makop magá chi htau jáng, châng ê râ hkyô pé lé sé nau ri.

Makop magá chi a htau shimá

- Rago hkyîng nò yù mù, wángzán nyi to râ dut lhê. (Nyi a ngón jáng, makop magá chi a ge htau âng é nghut lhê.)
- Yhûmsîng má ana rajung jung bo to mù, ayang shuq nyi é chi pé lé makop magá chi a htau shimá nò to nó a ra nghut lhê.
- Wum-o yòm nhâng sê é mong ana chi pé shuq nyi é nghut jáng gi, chi ya byî nyi é séng âng é chi saráwún eq hí byìn hpyé aq.
- Ana rajung jung bo tô é nghut jáng le, makop magá chi htau byi râ wangzán hkyô wú gon lajang byi bang lé hí sé nhâng aq.

Makop magá chi a htau shî é u eq ban htau eq yhang

- Wum-o bò zoshuq, mhanhaq hpoqnoq pé eq shi pé lé rá rá zo byi aq.
- Îhpe shuq é hkyô lé koi aq. (Wuì dat lé kyuq kân byuq nhang é htoq agó, hpat é lé je riyhang dut nhang é yanmai nghut lhê.)
- Radàm le a zô wú é zoshuq lé chyàm mù zô wú é hkyô, radá le a chung wú é shikyaq mhón zè lé chyam chung jai wú é hkyô lé koi râ dut lhê. (Chi eq a htuk dut jáng gi, haú pê é yanmai lhú? Makop magá chí é yanmai lhú?) nghû gam hkoq wuì é nghut lhê

Makop magá chi ban htaû é htâng

- Chi htau byî é chi gok chirûng má minit 30 kô nyi mù, zúng láng wú râ dut lhê. (Makop magá chi dat é a htuk é kúmlhá pé nghut é sui wum dàn lhoq tung radá dàm gyó byuq é hkyô, nhiklum htung yang é hkyô, soq shê chyap é hkyô, ragùng du gón yò lo é hkyô, nè nè mâ é htoq lo é hkyô, myoqdong wâm lo é hkyô pé dut htoq lò jáng, ra ahkyak chi ya hkâm yù râ dut lhê.)
- Makop magá chi htaû tô é jowò má, awâm lò râ matú eq hkê nho é yòm râ matú wuìgeq wó hup byî lhê.
- Râ é nghut jáng, ra nyí í nyí kô yhûm má rago hkyîng nò yù aq. Yhup gyi gyi yhup aq.
- Wum htân kat sup é hkyô pé (dangké – wuì li lí é, hkyîlheng jî é, din é, joqtoq htung waq é, hkyî loilíng pik é, woqmaú bat é, lóq loilíng bat é pé) eq wum kat luí kut é muzó pé lé makop magá chi htaû é htâng 7 nyí gyoro má koi gám aq.

7. Covid-19 makop magá chi lé hká jowò má ê htaû yù âng lhê lhú?

Makop magá chi é atsam wó lum é hkyô joq shoq

- Jo têng é Covid-19 makop magá chi dé hâng é hkyô lé hkám dagá wò yu é wuhpúng/hpugá hpúng
- Séng âng é makop magá chi pê é matú masat tô é nyé soq shadáng má rago hkyak kat tô é
- Rago hkyak htô yù mù, shung kat tô é hkyô joq é
- Chi htau htaû é u má, makop magá chi kat to râ hkyô eq sêng é cháng ra tarâ pé lé rago châng e é hkyô joq é
- Makop magá chi eq sêng é muzó pé lé mhoq yu tô é kungkáng bang nyi é
- Makop magá chi htau byi râ wángzán hkyô wú gon lajang byi bâng é ahtoq má wó lùm jíng é jowò pé mâ é makop magá chi lé za htau âng é nghut lhê. Haû a nghut jáng gi, makop magá chi é atsam pé a wó é za hpoî byuq râ nghut lhê.

8. Covid-19 makop magá chi pê é atsam gi, hkâ myó hkyíng jé shoq hkâm lhê lhú?

Covid-19 makop magá chi pe má, asik ho pau htoq tô é makop magá chi nghut mù, hau é atsam gi, hkâ-í hkam râ lé rago hkyak a wó taí shî é eq sok gon wú nyí dîng yáng nghut lhê.

9. Miwa mau mai saî htoq é Sinopharm CoronaVac (sinovac) eq Gala mau mai saî htoq é covishield Covid-19 makop magá chi pê é hkyô lé sé nau ri.

	Sinopharm (BBIBP-CorV)	CoronaVac (Sinovac)	Covishield
Saî htoq é hpugá hpúng	Beijing Institute of Biological Products Co-Ltd	Sinovac Life Sciences Co., Ltd	Serum Institute of India Pvt Ltd (AstraZeneca hpugá hpúng eq Oxford dakkasú pé hûm saî é
Makop magá chi ajung jung	Bau yhângnu lé atsam yòm shoq (inactivated virus) kut mù saî htoq	Bau yhângnu lé atsam yòm shoq (Inactivated virus) kut mù, saî htoq	Bau yhângnu wun é bau (viral vector) mai saî htoq
Kat to râ nyé soq	2 mai 8 digari C ahkaû (Bông htoq má nyé soq wú râ yung bo lhê.	2 mai 8 digari C ahkaû	2 mai 8 digari C ahkaû

	Sinopharm (BBIBP-CorV)	CoronaVac (Sinovac)	Covishield
Htau râ adàm	2 dàm (sâng-hî dàm htau mù, 3 bat mai 4 bat gyoro má 2 dam dàm htau râ	2 dàm (sâng-hî dàm htau mù, 2 bat mai 4 bat gyoro má 2 dam dàm htau râ	2 dàm (sâng-hî dàm ban htau mù, 4 bat mai 6 bat a nghut jáng 8 bat mai 12 bat gyoro má 2 dam dàm htau râ*
Ana kúmlhá hkâm zô é hkyô mai wó makop magá é atsam	79% (2 dam dàm chi ban htau mù, 14 nyí mai hî luí)	51 % (2 dam dàm ban htau mù, 14 nyi mai hî luí)	66.7 %
Gyai song Covid-19 makop magá atsam	Sok gôn wú é hkyô a joq shi	100 %	92 %
Mingkan Wangzán Wap mai ra ahkyak jai chûng râ ahkâng	Ahkâng byi bê 7 May, 2021	Ahkâng byi bê 1 June, 2021	Ahkâng byi bê 16 February 2021
Gótû sé âng é hkyô pé	<ul style="list-style-type: none"> • Asak 18 zàn ahtoq bò bang za wó htaû lhê. • Naúhuq ínû pé wó htaû lhê. • Zogùng wùn bâng é matú gi, sok gôn wú é hkyô pé a joq shî é yanmai, zogùng wùn bang lé htaû é hkûn, makop magá chi htaû é akyû eq dut lò râ manghkáng pé lé wú mù htau byi râ matú 		

Sinopharm makop magá chi lé sâng-hî dàm ban htau mù, 3 bat a byíng shimá 2 dam dàm htaû é nghut jáng, htang radàm htau nó a ra lo. Haû a nghut jáng, 2 dam dàm chi htau râ 4 bat mai lai chyan byuq jáng le, htau râ ahkâng wó é ahkyíng chyâng dik é má hân htaû yù râ dut lhê. Makop magá chi lé 2 dam dàm byíng shoq htau râ matú kungkâng é hpaqchyí muqnu pé mai hpaqchyí byí tô ri.

* Lahta Ahtoq mâ é makop magá chi htaû é má, ahkyíng hkâ myhó kô gang luí, htaû le je gè râ nghut lhê nghu é lé gôn chyam wú nyí ding yáng nghut lhê. Shí gyoro byu myang é hkyô pé dông ga jáng, covishield chí é sâng-hi eq 2 dam dàm makop magá chi htaû é lé 8-12 bat gang luí ge htaû é hkyô tûnshit tô ri. A bûn nhung má 12 bat lai byuq é nghut jáng le, sâng-hi dàm htau nó a râ é za, 2 dam dàm ge htaû lhê ga, shit tô ri. Yhûmsíng nyi é jowò má cháng luí, makop magá chi ge wó râ hkyô eq makop magá chi htau byi bâng é masat tô é má cháng mù, shit kyô tô é eq rajung za ge htaû lhê.

10. Covid-19 ana ban dut jáng, makop magá chi ahtaû é za ge nyi lhê lhú?

Covid-19 anaban dut é htâng mále, makop magá chi a htaû é za a ge nyi âng é nghut lhê. Haî mù gâ le, ana mai dum hkyâm sâ lo é htâng má, ana lé hká ahkyíng jé shoq wó makop magá lhê ngu é lé rago hkyak a wó sé ga, hpaqchyî muqnu pé tai tô ri. Dum dut râ shau kôlhang ana mai dum hkyâm sâ lò bang má Covid-19 anadum ge dap ashî nghut lhê. Sok gôn wú é hkyô dông ga jáng, Covid-19 anamai dum hkyâm sâ lò bang má, makop magá chi htaû le wó yù râ wum gi, je riyhang ge é hkyô lé myang ho ri.

11. Covid-19 dut lai bê bang ahkyíng hkâ-í myáng é htâng má Covid-19 makop magá chi ge htaû lhê lhú?

Covid-19 anakâm zô nyi bang má, ana kúmlhá pé hkyâm sâ lò mù, góbang chyáng ana a wó dap é ahkyíng

- Mâyú kúmlhá pé hkâm zô nyi bang má, ana kúmlhá dap hi é ahkyíng mai 10 nyi myáng mù, gùng nyé châm é htang ra-nyí
- Gyai sông é kúmlhá pé hkâm zô nyi bang má ana kúmlhá dap hi é ahkyíng mai 20 nyi myáng é htâng Covid-19 makop magá chi ge htaû lhê.
- Sui wíng hkâu chi yà é dông yà hkam nyi é bang má, buinyi 90 nyi myáng é htâng má za makop magá chi htau râ dut lhê.

12. Covid-19 makop magá chi adàm byíng shoq htaû é htâng má, ana wó makop atsam htoq/a htoq lé wó sé râ matú Jep wú zè (Antibody test kit) mai wó jep wú lhê lhú?

Awó jep wú. Makop magá chi htaû é htâng wó yù râ nghut é hkam jan atsam lé wó sé râ matú Antibody jep wú ze èq kê wú hkyô lé kungkyáng hpaqchyî bò bang mai hpaqchyî byî tô é hkyô a joq nghut lhê. Hau é Antibody jep wú zè pé lé hí lé gi, Covid-19 anabò a bò lé za jep é má chung é nghut lhê.

13. Covid-19 makop magá chi sâng-hî dàm ban htau mù, í dam dàm htau râ ahkyíng má, Covid-19 dut é kúmlhá pé (gùng nyé e, hkyung tsau tsaû é, xá-myi no é) bo nyi jáng gi, chi htaû le ge lhê lhú?

Ana kúmlhá pé bo nyi é ahkyíng má, Covid-19 makop magá chi radá dàm a ge htau shirâ nghut lhê. Ana kúmlhá pé hkyâm sâ lo é htâng má za, Covid-19 makop magá chi é wó htau râ nghut lhê. Covid-19 anakâm zô nyi bang má makop magá chi htau râ matú láng râ dut é ahkyíng lé dangmyi 11 má nghap wú aq.

14. Covid-19 makop magá chi sâng-hî dàm htaû é htâng Covid-19 dut mù, ge byuq é nghut jáng, í dam dàm ê wó htaû lhê lhú?

Makop magá chi í dam dàm wó htaû lhê. Laq má wá, yhûmsîng má Covid-19 anakúmlhá pé hkâm zô nyi é hkyô joq jáng gi, makop magá chi htau râ hpaqchyî byi hkyô lé dangmyi 11 má nghap wú aq.

15. Asak 60 zàn ahtoq sing ana, nhiklum ana, sui doq, sui chui bo nyi bang eq gótû ana rajung jung bo to bang gi, makop magá chi htaû é nghut jáng, hkâsû é manghkáng pé ge dut lò râ lhú? Makop magá chi ge htau/ a ge htau sé nau ri.

Sing ana, nhiklum ana, sui doq ana, sui chui ana, jínlhum ana bò bang za a nghut asak 65 zàn ahtoq mâ é bang mále Covid-19 ana dut é nghut jáng, dut lò râ manghkáng pé gyai song shoq hkâm zo sê é yanmai, Covid-19 makop magá chi hí htau râ matú Mingkan Wangzán Chyungwap mai hpaqchyî byî tô ri. Haû mù, makop magá chi htau râ ahkâng wó é nghut jáng, wó dut shoq ê htaû yù luî, chi ahtau shimá chi htau byi râ bang lé yhûmsîng má gótû ana le bo tô é hkyô lé hí, taî kyô to râ dut lhê. Makop magá chí é akyû eq dut lò râ manghkáng pé (chi htau hkô hkê nho é, wâm lo é, gùng nyé é) lé góbang su hui zo sê lhê. Yhûmsîng má bo nyi é gótû ana pé lé le, rago hkyak chi ya hkâm yù râ dut lhê.

16. HIV bau bò bang eq (ART) chi shuq nyi bang má, Covid-19 makop magá chi wó htau/ a wó htau sé nau ri.

Covid-19 makop magá chi myo hpyang lé HIV bau ana dap huî é bang ra-am lé za chyam wú tô é hkyô nghut lhê. Sok gôn é hkyô pé a byíng jup shî é nghut mù, ahkuî Mingkan Wangzán Chyungwap mai masat masá kut tô é makop magá chi pé gi, HIV ana bau dap hui bâng é matú haî a ra ga taî tô ri. Hau htoq agó, Covid-19 makop magá chi pé má, bau yhângnu duì gû lé chung tô é hkyô a joq é yanmai hkam jan wum gyó nyi bang má, makop magá chí é yanmai ana dap râ gyuq nó a ra ga taî tô ri. Covid-19 makop magá chi eq ART chi pê é gyoro má le, manghkáng a joq é yanmai makop magá chi ban htaû é htâng mále ART chi lé xoq mù ge shuq lhê. CD4 hkam jan wum yom nyi e bang má cocid makop magá chi htaû é ahtoq má, gùngdu hkam jan wum ge yom lhê ga taî kóle, hau é hkyô eq séng luî, ahkuî jé shoq a myang hô shî é nghut lhê. Mingdán ra-am pé má CD4 200 mita a-ô yòm bang lé makop magá chi wó htau byi râ é jihpán má masat kat tô é nghut lhê. Haú su hkam jan wum yòm bang eq gótû ana bò bang má, Covid-19 anadut é nghut jáng, gyai sông é dông dut sé mù, Covid-19 makop magá chi lé sâng-hi uhí to luî, htau byi râ matú hpaqchyî muqnu pé mai hpaqchyî byî tô akô nghut ri.

17. Zoshâng a dap chi shuq nyi bang gi, Covid-19 makop magá chi ge htau râ lhú? Chi ban htau é htâng zoshâng a dap chi lé hká u má dum ge wó shuq râ lhú?

Hkyop dông ga jáng, zoshâng a dap chi shuq nyi é myiwe wui má Covid-19 makop magá chi ge htau é hkyô kungkyâng é hpaqchyî muqnu pé hpaqchyî byî tô ri. Nghut kôhang zoshâng a dap chi shuq nyi é myiwe wui dông mai chi ahtau shimá makop magá chí é akyû eq dut lò râ manghkáng lé chi htau byi râ wangzán hkyô wú gon byi bang eq byín hpyé âng é hkyô hpaqchyî byî tô ri.

Ra-am Covid-19 makop magá chi pé má suigeq nhang é mabyin ra-am joq é hkyô lé gôn wú é mai myang ri. UK mau mai saî htoq é jep gôn wú é dông ga jáng, wan 20 ko é makop magá chi htau bang má 79 yuq má suigeq é hkyô hui zo mù, haú bang mâ é 19 yuq shi é hkyô byu myang ri.

Makop magá chi eq a sêng é zoshâng a dap chi shuq é myiwe wui pé mále, suigeq é hkyô manghkáng ratsuí joq é hkyô byu myang ri. Zoshâng a dap chi a zô é myiwe wui má suigeq é hkyô ge dut é masá gi, byù 10,000 má 2 yuq kô za bò mù, zoshâng a dap chi zo é myiwe wui mai byu 10,000 má 5 yuq mai 10 yuq kô lé byu myang ri. Hau é sok gon lajang hkyô pé lé, Covid-19 ana má byu myang tô hkyô pé a nghut.

18. Covid-19 makop magá chi htau le zoshâng a ge wó gâ é jo têng lhê lhú?

A jo. Ahkuí yhang Mingkan Wángzán Chyungwap mai masat masá kut mù, Covid-19 makop magá chi pé gi, zo myo myhû hkyang lé a wó záng nhang é nghut lhê.

19. Covid-19 makop magá chi ban htau é htâng zogùng ge wun lhê lhú?

Ge wun lhê. Covid-19 makop magá chi pé gi, zoshâng ge dap é ahtaq má manghkáng dut sê lhê gâ é saksé pé a joq shi. Makop magá chi ban htau é htâng má dut ló râ manghkáng pé lé myit myô é yanmai zoshâng a dap shoq koi gám nó le a ra. Australia mau má sok sagôn é hkyang dông ga jáng, ahkuí jé shoq Covid-19 makop magá chí é yanmai zogùng eq zo myo myhû hkyang pé má nò nhang é saksé pé a myàng shî é hkyô taí ri. Zogùng wun é má kúmlhá pé dut htoq sê é saksé pé a myàng é htoq agó, makop magá chi htau mù, Covid anâ é yanmai dut sê é shî gû zoshâng hku htoq lo é hkyô lé wó yòm nhang lhê ga taí tô ri.

20. Zogùng wùn înu má Covid-19 makop magá chi ge htau lhê lhú? Zogùng wùn bang gi, hkâsu é Covid-19 makop magá chi lé htau âng lhê lhú?

Zogùng wùn înu pé gi, Covid-19 anadut é nghut jáng, ana gyai sông é dông dut htoq sê é eq zogùng wun é hkyô eq séng mù dut htoq sê é manghkáng pé hkâm zo sê é

yanmai sâng-hi ahkyak to mù, htau byi âng é hkyô hpaqchyî muqnu pé hpaqchyî byî tô akô. Nghut kôlhang, makop magá chi myo hpyang má zogùng wùn ìnû pê matú wó lum é sok sagôn tô é hkyô pé a wó shî é nghut mù, zogùng wùn bang lé htau râ má makop magá chí é akyû eq dut lò râ manghkáng pé, Covid dap é nghut jáng gi, dut lò râ manghkáng pé lé kê wú luí, kungkyâng é wangzán hkyô wú gon byi bang eq byin hpyé mù, htau râ dut lhê.

21. Naúhuq ìnû pé Covid-19 makop magá chi ge htau lhê lhú?

Covid-19 makop magá chi lé gótû asak zú bê bang lé htau byî é su naúhuq ìnû pé lé le, ge htau byî é eq ban htau é htâng mále, zoshâng lé ìnû naú xoq ge huq é hkyô lé Mingkan Wangzán Chyungwap mai taí tô ri. Radàm htau bê sù le, masat tô é buinyì má ídam dàm dum htau râ dut lhê.

22. Alì noq dut jáng gi, Covid-19 makop magá chi ge htau lhê lhú? Alì noq makop magá chi ban htau é htâng, hkâ myhó nyí nghut jáng, Covid-19 makop magá chi ge htau lhê lhú?

Alì noq hkâm zô nyí jáng gi, Covid-19 makop magá chi a ge htau shi râ nghut lhê. Ana kúmlhá pé hkyâm sâ byuq jáng za sheq, Covid-19 makop magá chi wó htau râ nghut lhê. Alì noq makop magá chi htau to jáng gi, yòm dik rabat kô (7 nyí) gâng é htâng má Covid-19 makop magá chi htau râ hkyô hpaqchyî muqnu pé mai hpaqchyî byî tô akô nghut ri.

23. Alì noq makop magá chi (flu vaccine) htau tô é nghut jáng Covid-19 makop magá chi a htau le ge lhê lhú?

Alì noq makop magá chi (flu vaccine) má alì nòq ana lé za wó makop magá byi mù, Covid-19 analé gi, a wó makop magá byî é nghut lhê. Haû mù, Covid-19 makop magá chi htau râ matú râ lhê. Alì nòq makop magá chi eq Covid-19 makop magá chi lé yòm dik rabat (7 nyí) gang luí, htau râ matú hpaqchyî muqnu pé mai hpaqchyî byî tô ri.

24. Covid-19 makop magá chi lé sâng-hî dàm htau tô é nghut kôle, í dam dàm má amyû a pung é Covid-19 makop magá chi za wó jáng gi, makop magá chi htau âng lhê lhú?

Mingkan Wangzán Chyungwap mai du é makop magá chi rajung lé za adàm byíng shoq htau râ matú hpaqchyî byî tô ri. A myû a du é gótû makop magá chi htau é hkyô eq séng mù, mingdán ra-am má chyam wú é hkyô pé kut nyi é nghut kôlhang, wó lùm gíng é hkyô pé myo shoq a joq shî é nghut lhê. Makop magá chi a ge wó lo jáng, Mingkan Wangzán Chyungwap mai ra ahkyak jai chung é hkyô eq séng é ahkâng byî tô é eq rajung za, gótû

wó lum é makop magá chi lé wangzán hkyô wú gon lajang byi bang eq byìn hpyé luí, htau râ matú hpaqchyî byî tô ri.

25. Covid-19 makop magá chi lé í dam dàm htau râ nghut é ahkyíng má a htaû záng é nghut jáng, amyû a du é makop magá chi lé hká-u má dum é wó htau râ lhú? Haû a nghut mù, amyû a du é makop magá chi lé hkâ-nhám kô má, hkâ myhó dàm dum htau râ matú râ lhê lhú?

Makop magá chí é atsam byíng shoq wó râ matú masat tô é ahkyíng ahkaû má, adàm zú shoq htau râ matú ra râ nghut lhê. Í dam dàm chi htau râ ahkyíng matú masat tô é má, makop magá chi ramyû eq ramyû a du bùm nghut lhê. Ra-am má 21 nyí má htau mù, ra-am lé gi, 28 nyí mai 42 nyí gyoro má htau htau kut akô. Masat tô é buinyì ahkaû má htaû é nghut jáng gi, makop magá hkyô lé ge dik htum wó yù râ nghut lhê. Ra jung jûng é yanmai hpachyî byî tô é ahkyíng lé lai shoq í dam dàm makop magá chi htaû é hkyô a joq jáng gi, makop magá chi adàm byíng shoq htau râ matú kut râ dut lhê. Séng âng é wangzán hkyô eq sêng é wu gon lajang byi bang eq byìn hpyé luí, wó dut é myhó hân hân ídam dàm lé htau râ matú kungkyáng hpaqchyî muqnu pé mai hpaqchyî byî tô akô nghut ri. Sok gôn wú hkyô pé ging ging a joq shî é nghut kôlhang, makop magá chi radàm ban htaû é htâng xoq xoq a wó htaû tô é htoq, makop magá chi í dam dàm htaû tô é hkyô gi, hkam jan wum je riyhang wó yù râ nghut lhê ga, hpaqchyî muqnu pé hkap yu tô bum akô.

26. Covid-19 makop magá chi í dàm htaû to bang mále haî mù Covid dum dut sê lhê lhú?

Covid-19 makop magá chi lé gótû makop magá chi pé eq rajung za nghut lhê. Makop magá chi ban htaû é htâng, ana wó makop magá râ ahkyíng jé râ matú yòm dik 2 bat kô myáng lhê. Byù rayuq gi, makop magá chi a htau shî é u (a nghut jáng) makop magá chi ban htaû to luí, 2 bat ahkaû má ana bau wang é nghut jáng, makop magá chi htaû to kôlhang, ana dat dap sê lhê.

Hkâsû é makop magá chi nghut kôle ana lé 100 % a wó makop magá byî é su, byu é asak, noq mai ana rajung jung bò/ a bò, gùngdu hkam jan atsam pé má cháng luí, wó makop magá byî é htoq lai mù, bau dap é hkyô lé byu myàng sê lhê. Makop magá chi lé adàm byíng shoq htaû to jáng, ana dut é byù yom lhê. Haû lé makop magá chí é wó hkûm zing é atsam lé lai mù, bau dap é hkyô nghû taî é nghut lhê.

27. Covid-19 makop magá chi í dam dàm htaû é bang má, Covid-19 anadap hui mù, dum hkyâm sâ byuq jáng, makop magá chi xoq dum ge htau râ lhú?

Makop magá chi lé adàm byíng shoq htaû tô é nghut kôle, byù ra-am má ana dat dap sê lhê. Haú lé makop magá chi é wó hkûm zing é atsam lé lai mù, ana dap é nghû taí lhê. Hau htoq agó, bau yhângnu amyû a du é yanmai le ana bau dap huí é hkyô pé dut sê lhê. Hí lé htaû é makop magá chi é yanmai hkam jan wum wó yu to kôle, ana dap lo é hkyô lé byíng shoq a wó htuqhtíng luí, ahkui lhê é su ana dap é hkyô ge dut lhê. Nghut kôlhang, makop magá chi htaû to bang má, ana gyai sông é dông hkâm zô é hkyô yom é lé byu myang ri.

Ahkui lhê é ahkyíng jé shoq, makop magá chi lé htâng radá xoq mù htau râ matú râ é hkyô lé Mingkan Wángzán Chyungwaq mai taí tô é hkyô a joq nghut ri.

28. Covid-19 makop magá chi í dàm byíng shoq ban htaû é htâng, xoq mù lhóhkyap ratsuí myáng jáng, dum wó ge puq htau râ lhú?

Covid-19 makop magá chi í dàm byíng shoq htaû é htâng, dum wó xoq htau râ matú ra/ a ra eq séng luí, Mingkan Wángzán Chyungwaq mai shit tô hkyô a joq shi nghut ri. Dum puq htau âng lhê nghu é shit kyo hkyô pé joq lò jáng gi, wangzán hkyô wú gon lajang byi bang mai sé nhang é hkyô lé kut râ nghut lhê.

29. Covid-19 makop magá chi í dàm byíng shoq htaû to bang má Covid-19 makop magá chi htâng ramyû lé dum wó xoq htaû le ge lhê lhú?

Amyû dum koq xân lo é Covid bau yhângnu pê matú ana gyai sông é hkyô èq shi é hkyô mai wó makop magá râ matú ahkuí masat masá kut tô é Covid-19 makop magá chi pé lé htau âng é hkyô lé Mingkan Wángzán Chyungwaq mai hpaqchyí byí tô ri. Makop magá chi ramyû lé masat kut tô é ahkyíng hkaû má adàm byíng shoq ban htau jáng gi, gótû makop magá chi pé dum htau nó a ra lo.

A râ é za, makop magá chi dum puq htaû é yanmai makop magá chi gè gè yhang râ nyí bâng matú ahko ahkâng sôm é hkyô, makop magá chi luqlom é hkyô yom byuq, ana dap myín hkyô lé hkâng zing râ mále nhungnhâng byuq nhang é, makop magá chi adàm byíng shoq ban htau jáng gi, dum puq htaû é hkyô lé koi gám râ dut lhê. Makop magá chi í dàm htaû é htâng gótû makop magá chi ramyû lé dum puq htaû é dông wum dum lhoq jat htaû é hkyô lé, Mingkan Wángzán Chyungwaq mai hpaqchyí byí tô é hkyô a joq shi. Mingdán hkangmó má chyam wú nyí ding yáng nghut lhê.

Sum dàm dàm makop magá chi wum lhoq jat htaû é hkyô eq séng luî, mingdán pé má cháng mù, makop magá chi eq sêng é masá tarâ pé a jung jung ge dut kôlhang, makop magá chi a wó shî é myung é mingdán pé mâ é byu pé lé makop magá chi wó htau byi râ matú sum dàm dàm makop magá chi htau byî é hkyô lé a kut ang shî é hkyô Mingkan Wángzán Chyungwaq mai garúm dung hpachyî byî tô ri.

Nghe hkaû

WHO: Novel Coronavirus-2019 - Questions and Answers

CDC: Coronavirus – Frequently Asked Questions (FAQ)

UNICEF: Novel Coronavirus – FAQ

UK National Health Service – Covid-19 Vaccine

Serum Institute: FAQ – Covishield

SOP of AstraZeneca_Storage and Thawing Use